

4. Kichuk Ya. V. Pravova kompetentnist maibutnoho sotsialnoho pedahoha: teoriia i praktyka : monohrafiia / Ya. V. Kichuk. – Izmail, 2009. – 32 s.
5. Kovchyna I. M. Pidhotovka sotsialnykh pedahohiv do sotsialno-pravovoi roboty / I. M. Kovchyna. – Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2007. – 373 s.
6. Korotun A. V. Formirovanie pravovoy kompetentsii u budushchikh sotsialnykh pedagogov v protsesse professionalnoy podgotovki : avtoref. diss. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.08. / A. V. Korotun. – Yekaterinburg, 2010. – 20 s.

ЛЯКИШЕВА А. В. Рассмотрение правовой компетентности будущих социальных педагогов в научных исследованиях.

В статье рассматривается правовая компетентность специалиста, как способность выполнять профессиональные функции с учетом социально-правовых знаний и опыта правовых действий, выделять в них социально-правовую составляющую и предусматривает три уровня ее сформированности: первый (начальный) уровень, где определяется степень умения добывать и обрабатывать необходимые знания; второй, где определяется степень участия (активной или пассивной) в социально-общественной жизни; третий, где определяется степень взаимодействия с социально-правовой средой.

Ключевые слова: правовая компетентность, компетентный подход, социальный педагог.

LYAKUSHEVA A. V. Consideration of the legal competence of future social pedagoges in scientific research.

The article deals with the legal competence of a specialist, as an ability to perform professional functions, taking into account the social and legal knowledge and experience of legal actions, to allocate in them a socio-legal component and assumes three levels of its formation: the first (initial) level, where the degree of ability to obtain and to develop the necessary knowledge; the second, where the degree of participation (active or passive) in social and public life is determined; the third, where the degree of interaction with the socio-legal environment is determined.

Keywords: legal competence, competency approach, social pedagogue.

УДК 378.091

Малежик П. М., Зазимко Н. М.

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ НАВЧАННІ
СТУДЕНТІВ ІНФОРМАТИЧНИХ НАПРЯМКІВ ПІДГОТОВКИ**

У статті висвітлено деякі аспекти використання методу проектів у формуванні професійної компетентності студентів інформатичних напрямків підготовки. В основі ефективного навчання покладено розроблення та захист власного портфоліо навчального проекту, подальша розробка якого передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій та відповідність спеціальним вимогам до змісту і подальше впровадження спланованого проекту при навчанні студентів: Використання методу дає можливість сформуванню у студентів досвід творчої діяльності, виробити стійкі інтереси, постійну потребу до творчих пошуків. Такий підхід у навчанні може стати дієвим засобом формування професійних умінь і навичок студентів інформатичних напрямків підготовки, які завдяки тісній співпраці не тільки поглиблюють і конкретизують, але й набувають конкретних умінь.

Ключові слова: метод проектів, навчальний проект, портфоліо проекту, інформаційно-комунікаційні технології.

Процес інтеграції вищої освіти України у міжнародне науково-освітнє співтовариство та стрімке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній простір, поступово змінює пріоритети в підготовці майбутніх фахівців, що проявляється в тенденціях до збільшення обсягу їх самостійної роботи в лабораторіях, читальних залах, на об'єктах майбутньої професійної діяльності, а також у посиленні ролі практичної підготовки.

Пріоритетним завданням вищої школи є не тільки дати знання студентам, але й розбудити особистісний мотив до навчання, потяг до самовдосконалення, тобто навчити студентів вчитися. Особливої уваги потребує підготовка студентів з інформатичних та фізико-математичних дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах, зокрема тих, хто навчається за спеціальністю “Інформатика і адміністрування комп'ютерних систем”, “Програмна інженерія”. У зв'язку з цим необхідно акцентувати увагу на ретельний аналіз і удосконалення змісту освіти та методик викладання навчальних дисциплін та на залучення студентської молоді до наукової діяльності з проведенням різноманітних експериментальних досліджень, зокрема при опануванні змістом таких дисциплін які є найбільш придатними до формування практико-орієнтованого дослідницького досвіду. В педагогічному закладі майбутній учитель повинен бути поставлений в умови, наближені до його практичної діяльності за допомогою активних методів та засобів навчання, що готують до спілкування з учнями. Одним з таких є метод проектів.

Метод проектів виник у минулому столітті, як метод проблем і пов'язаний з ідеями американського філософа, гуманіста і педагога Джона Дьюї. Поєднуючи пізнання і діяльність та стверджуючи, що дитина пізнає нове не заради знань, як вважали до нього, а заради діяльності, тому дуже важливо особисто викликати інтерес учня до знань які можуть та будуть використані в житті. Інакше кажучи, цей метод об'єднує теорію з практикою, академічні знання з прагматичними для підтримання відповідного балансу на кожному етапі. Отже, метод проектів – це:

- метод планування доцільної діяльності у зв'язку з вирішенням певного навчального завдання в реальних життєвих обставинах;
- система навчання, за якої студенти здобувають знання у процесі планування і виконання практичних завдань, проектів які поступово ускладнюються;
- загальна модель визначення способу досягнення поставленої мети, алгоритму пізнавальної діяльності;
- творча діяльність, проблемна за формою подання матеріалу, практична за формою його застосування, інтелектуально насичена за

змістом та яка відбувається в умовах постійного конкурсу думок;

– це шлях, пізнання в дії.

До позитивів такого методу можна віднести:

- одночасне поєднання індивідуальної та колективної діяльності;
- можливість самореалізації;
- можливість бачити результати своєї праці;
- оцінка результатів, їх суспільна значущість;
- можливість під час роботи застосувати різноманітні сучасні прийоми;
- використання різноманітних форм взаємодії, педагогіки співробітництва;
- отримання нових знань і життєвого досвіду;
- реалізація творчих можливостей;
- можливість неформального контролю ріння досягнень студентів;
- здійснення свідомого вибору студентами.

Головним при використанні проектної технології: є наявність значущої у дослідницькому і творчому плані проблеми; практична теоретична, пізнавальна цінність результатів; можливість самостійної діяльності учнів; можливість структурування змістовної частини проекту; перспектива виконання результатів [1].

Метод це дидактична категорія, тобто сукупність прийомів, операцій оволодіння певною галуззю практичного або теоретичного знання, тієї чи іншої діяльності. Якщо ми говоримо про метод проектів, то маємо на увазі саме спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми (технологію), яка повинна завершитися цілком реальним, відчутним практичним результатом, оформленим тим чи іншим чином. В основу методу проектів покладена ідея, що становить суть поняття “проект”, його прагматична спрямованість на результат, який буде отримано при вирішенні тієї чи іншої практично або теоретично значущої проблеми. Отриманий результат можна буде побачити, осмислити, застосувати в реальній практичній діяльності. Щоб досягти такого результату, необхідно навчати дітей самостійно мислити, знаходити і вирішувати проблеми, залучаючи до цієї мети знання з різних галузей, вміння прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішення, уміння встановлювати практично наслідкові зв'язки [2].

Метод проектів є орієнтований на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, яку учні здійснюють протягом певного відрізка часу. Має місце його органічне поєднання з груповим підходом до навчання.

Оскільки метод проектів завжди передбачає вирішення якоїсь проблеми, то рішення її пов'язане, з одного боку, з використанням сукупності різноманітних методів та засобів навчання, а з другого, з необхідністю інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технологій, творчих галузей. Результати виконаних проектів повинні бути,

що називається, відчутними, тобто, якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження. На сьогодні метод проектів набув популярності у нашій країні. Часто доводиться чути про широке застосування цього методу в практиці навчання, хоча насправді виходить, що мова йде про роботу над тією чи іншою темою, просто про групову роботу, про як позакласні заходи. І все це називається проектом. Отже, метод проектів може бути індивідуальним або груповим, і як метод він передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дають змогу вирішити ту чи іншу проблему в результаті самостійних дій учнів і які передбачають презентацію цих результатів. Якщо говорити про метод проектів як педагогічну технологію, то це технологія передбачає сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Метод проектів доцільно використовувати як доповнюючий до традиційних форм навчання, це обумовлено кількома факторами, які якісно вирізняють його від інших методів. Насамперед, це можливість поєднати метод з традиційною системою навчання без великих організаційних перетворень, планувати процес засвоєння знань студентами як на тривалому відрізку часу, так і більш оперативно, при поточному контролі, своєчасно визначати прогалини у їх знаннях. Оскільки метод проектів є дослідницьким методом, то використання його дає можливість сформувати у студентів досвід творчої діяльності, виробити стійкі інтереси, постійну потребу до творчих пошуків. '

Серед вимог до використання методу проектів основними є:

1. Наявність значущої в творчому і дослідницькому плані проблеми/задачі, що вимагає інтегрованого знання, дослідницького пошуку для її рішення (наприклад, дослідження поширення операційної системи Linux в різних регіонах світу; проблему впливу засобів мережі Інтернет на рівень навчальних досягнень студентів, тощо);

2. Практична, теоретична пізнавальна значущість передбачуваних результатів (наприклад виступ на студентській науковій конференції з результатами досліджень);

3. Самостійна (індивідуальна, парна, групово) діяльність студентів.

Вибір тематики проектів у різних ситуаціях може бути різним. В одних випадках ця тематика може висуватися викладачами з урахуванням навчальної ситуації зі свого предмету, природних професійних інтересів, рівня здібностей студентів. В інших, тематика проектів, особливо призначених для самостійної діяльності, може пропонуватися і самими студентами, які орієнтуються при цьому на власні інтереси, не тільки чисто пізнавальні, а й творчі, прикладні. Тематика проектів може стосуватися якогось теоретичного питання програми з метою поглибити знання окремих студентів до цього питання, або диференціювати проблеми навчання (наприклад, формування дослідницької компетентності). Частіше, однак,

теми проектів відносять до якогось практичного питання, актуального для практичного життя і разом з тим це вимагає залучення знань учнів не одного предмета, а з різних галузей, їх творчого мислення, дослідницьких навичок. Таким чином, досягається зазвичай інтеграція знань.

Результати виконаних проектів повинні бути матеріально, тобто якимось чином оформлені (презентації, альбоми, відеофільми, доповіді, сайти тощо). У ході вирішення будь якої проектної проблеми, студентам доводиться залучати знання й уміння з різних або суміжних галузей: математики, фізики, архітектури комп'ютера, операційних систем, рідної мови, іноземних мов, особливо, коли мова йде про міжнародні проекти. Типологічними ознаками проектів, на нашу думку, є:

1. Домінуюча в проекті діяльність (дослідницька, пошукова, творча, рольова, прикладна, ознайомчо-орієнтована)

2. Предметно-змістовна галузь (монопроект у рамках однієї галузі знання, міжпредметний проект).

3. Характер координації проекту (безпосередній, прихований).

4. Характер контактів (серед учасників однієї групи, курсу, ВНЗ, міста, регіону, країни, міжнародний).

5. Кількість учасників проекту.

6. Тривалість проекту.

Відповідно до першої ознаки охарактеризуємо такі типи проектів:

- навчальні – орієнтовані на засвоєння навчальної теми або навчального розділу і становлять частину стандартних навчальних дисциплін [3].

- дослідницькі – потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, продуманості методів, зокрема експериментальних методів обробки результатів.

- творчі – не мають певної структури спільної діяльності [4], вона підпорядковується кінцевому результату, інтересам учасників проекту. Можуть подаватися в різній формі: рукописний журнал, відеофільм, програмний продукт, сайт.

- Ігрові – учасники беруть собі визначені ролі, обумовлені характером і змістом проекту, імітують їх ділові і виробничі стосунки, які ускладнюються вигаданими ситуаціями. Домінуючим видом стає гра.

- Інформаційні – спрямовані на збирання даних про явище, ознайомлення з цими даними, їх аналіз і узагальнення. Структура: мета проекту, методи отримання даних, методи обробки даних, результат (реферат, доповідь, презентація).

- Практично-орієнтовані – результат діяльності учасників чітко визначено з самого початку, орієнтований на інтереси учасників (документ ((документ, проект, рекомендації).

Проект передбачає складання сценарію діяльності, визначення функцій кожного проектанта. Етапи написання проекту:

1. Актуальність, необхідність, значущість обраного напрямку.
2. Мета і завдання проекту, визначення очікуваних результатів, планування "проекту" в результаті виконання програми.
3. Визначення етапів реалізації проекту: а) зазначаються терміни початку і закінчення; б) закінчення проекту визначається етапністю реалізації проекту; в) зазначаються часові інтервали кожного етапу.
4. Механізм реалізації проекту. Пояснення. – Як? Яким чином? За допомогою яких заходів буде реалізовано проект? Плани апробації конкретних справ, акцій заходів.
5. Обов'язки та відповідальність учасників реалізації проекту: а) Хто відповідає і за що в середині проекту? б) Хто допомагає в реалізації проекту?
6. Очікувані результати як від усього проекту, так і від кожного його етапу.
7. Оцінка і самооцінка проекту.

Результат навчання за методом проекту

Великого значення в сучасних умовах надається новим методам оцінювання. Так, *портфоліо* – це спосіб фіксації, накопичення і оцінки індивідуальних досягнень студента в певний період його навчання; набір робіт і результатів студента, яка демонструє його зусилля, прогрес і досягнення в різних галузях. Залежно від цілей створення портфоліо бувають різних типів. Результатом ефективного навчання є розроблення та захист власного портфоліо навчального проекту, подальша розробка якого передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій та відповідність спеціальним вимогам до змісту, подальшого впровадження спланованого проекту при навчанні студентів.

Портфоліо документів – це набір сертифікованих (документованих) індивідуальних освітніх досягнень (похвальні грамоти за навчання, відзнаки за участь в студентських олімпіадах, сертифікати участі в студентських наукових конференціях). Підсумкова бальна оцінка робить портфоліо цього типу дієвим механізмом визначення рейтингу студента. Воно дає уявлення про результат, але не описує процесу індивідуального розвитку студента, його навчального стилю, інтересів.

Портфоліо робіт – це набір різних творчих, проектних, дослідницьких робіт студента, а також опис основних форм і напрямів його навчальної діяльності: доповіді на наукових конференціях, вивчення елективних курсів, проходження практик. Портфоліо оформлюється у вигляді творчої книжки студента з додатком його робіт, представлених у вигляді текстів, електронних версій, фотографій, відеозаписів. Портфоліо цього типу дає широке уявлення про динаміку навчальної активності студента, спрямованість його інтересів. Якісна оцінка портфоліо доповнює результати підсумкової атестації.

Отже, такий підхід у навчанні може стати дієвим засобом формування професійних умінь і навичок студентів інформатичних напрямків підготовки, які завдяки тісній співпраці не тільки поглиблюють і конкретизують, але й набувають конкретних умінь. А метод проектів стає активним засобом формування професійної компетентності студентів і активного їх становлення як спеціалістів.

Використана література:

1. *Полат Е. С.* Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2, 3.
2. *Дементієвська Н. П.* Телекомунікаційні проекти. Стан та перспективи / Н. П. Дементієвська, Н. В. Морзе // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 1999. – № 4.
3. *Федорець М. А.* Метод навчальних проектів – ефективний засіб інтелектуального розвитку студентів педагогічного коледжу / М. А. Федорець // Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна. – 2007. – Вип. 22. – С. 138-143.
4. *Сусь Б. А.* Діяльнісний метод як засіб активного залучення студентів до творчої роботи в процесі навчання / Б. А. Сусь, Т. М. Павелко // Вісник НТУУ “КПІ”. Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2004. – № 2 (11). – С. 207-210.

References:

1. *Polat Ye. S.* Metod proektov na urokakh inostrannogo yazyka / Ye. S. Polat // Inostrannye yazyki v shkole. – 2000. – № 2, 3.
2. *Dementiievskaya N. P.* Telekomunikatsiini proekty. Stan ta perspektyvy / N. P. Dementiievskaya, N. V. Morze // Kompiuter v shkoli ta simi. – 1999. – № 4.
3. *Fedorets M. A.* Metod navchalnykh proektiv – efektyvnyi zasib intelektualnoho rozvytku studentiv pedahohichnoho koledzhu / M. A. Fedorets // Visnyk Lviv. Un-tu. Seriiia pedahohichna. – 2007. – Vyp. 22. – S. 138-143.
4. *Sus B. A.* Diialnisnyi metod yak zasib aktyvnoho zaluchennia studentiv do tvorchoi roboty v protsesi navchannia / B. A. Sus, T. M. Pavelko // Visnyk NTUU “KPI”. Filosofiia. Psykholohiia. Pedahohika. – 2004. – № 2 (11). – S. 207-210.

МАЛЕЖИК П. М., ЗАКИМКО Н. М. Использование метода проектов при обучении студентов информатических направлений подготовки.

В статье освещены некоторые аспекты использования метода проектов в формировании профессиональной компетентности студентов информатических направлений подготовки. В основе эффективного обучения положены создание и защита собственного портфолио учебного проекта, дальнейшая разработка которого предусматривает использование информационно-коммуникационных технологий и соответствие специальным требованиям к содержанию и дальнейшее внедрение спланированного проекта при обучении студентов. Использование метода дает возможность сформировать у студентов опыт творческой деятельности, выработать устойчивые интересы, постоянную потребность в творческих поисках. Такой подход в обучении может стать действенным средством формирования профессиональных умений и навыков студентов информатических направлений подготовки, которые благодаря тесному сотрудничеству не только углубляют и конкретизируют, но и приобретают конкретные умения.

Ключевые слова: *метод проектов, учебный проект, портфолио проекта, информационно-коммуникационные технологии.*

MALEZHUK P. M., ZAZYMKO N. M. Using of the method of projects while training students of computer science training areas.

Some aspects of using the method of projects in the formation of professional competence of students of informational training directions have been covered in the article. The basis of effective training is the creation and protection of the own portfolio of a training project, the further development of which involves the use of information and communication technologies and compliance with special requirements for the content and further implementation of the planned project in the training of students. The use of the method gives the students the opportunity to create creative experiences, develop sustainable interests, and the constant need for creative searches. Such approach in studies can become the effective mean of forming of professional abilities and skills of students of directions of informatics of preparation, which due to a close collaboration not only deepen and specify but also acquire concrete abilities.

Keywords: *project method, educational project, project portfolio, information and communication technologies*

УДК 37.013.83:374.7]:179.7

Мартіросян О. І., Порошина В. Д., Ларіна О. О.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАПОРУКА САМОЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДИНИ

На основі історико-педагогічних джерел та освітньо-соціологічних досліджень автори у статті аналізують і стверджують, що саме освіта дорослих, їх навчання та новітні методи в науці андрагогіка, є запорукою самозбереження дорослої людини, її знань та професійного досвіду. Автори стверджують, що освіта дорослих – це неперервний процес накопичення знань, досвіду та формування життєвої активної позиції; доводять, що на сучасному етапі освіта дорослих є соціальним феноменом, який формує інтелект суспільства. Необхідне утвердження світоглядної позиції дорослої людини, філософського підходу до процесу навчання, професійного зростання, самовизначення, самоосвіти як базису для збереження самої себе, де пріоритетною темою для проведення наукових і соціологічних досліджень, конференцій, конгресів тренінгів, семінарів психолого-педагогічних досліджень, буде доросла людина з активною життєвою позицією і життєвим досвідом.

Ключові слова: *навчальне середовище, інтелект нації, громадянське суспільства, педагогічні технології, освіта дорослих, неперервна освіта, самозбереження людини.*

Враховуючи теорію і практику наукових досліджень, наголошуємо, що освіта дорослих як соціокультурний напрямок і підрозділ загальної педагогіки, зосереджується на теорії, висновках та закономірностях процесу навчання, виховання та соціалізації дорослої людини. З формуванням тенденцій демократизму, відкритості суспільства, розбудови громадянського суспільства, впровадження освітніх реформ і педагогічних новітніх технологій, створюється навчальне середовище для різних вікових груп населення. Все це доводить, що освіта дорослих, як неперервний